

LEKTRÄDGÅRD

Den ursprungliga tävlingsuppgiften var att skapa en kul, vacker och inbjudande lekträdgård som ett led i att komplettera, framhäva och förstärka Mariebergsskogen så att delarna kompletterar varandra och tillsammans utgör en självklar helhet. Nyckelorden var natur och kultur och målgruppen barn och barnfamiljer. I förslaget skulle vi även ta hand om den kraftiga nivåskillnaden mellan Holken/ Friluftsteatern och de mer höglänta delarna av Mariebergsskogen, med målet att minska barriäreffekten.

Lekträdgårdens nuvarande utseende är resultat av en bearbetning av vårt tidigare tävlingsförslag "LEKLUST". Anledningar till förändringarna var bl a att skridskobanan behövde utökas och att bangolfen helst skulle ligga kvar i sitt ursprungliga läge. Till exempel lusthusen och "Klarälven" behövde bli mer kostnadseffektiva för att kunna realiseras. Även miljöhänsyn låg bakom det nya förslagets minskade vattenförbrukning. Ett annat viktigt skäl var att vi efterhand i arbetsgruppen kommit fram till att det första intrycket av Mariebergsskogen som helhet skulle bli mer positivt och tilltalande om lekträdgården fick träda fram mot huvudentrén samtidigt som de befintliga sportplanerna tog ett kliv tillbaka.

"Leklust"-koncept

Vi vill skapa en härlig och vacker trädgård som kittlar alla sinnen och ger lust att skapa, röra sig och leka. Den skall vara levande och under alla årstider sjuda av lustfylld kreativitet. Lekträdgården blir vad de besökande gör den till och nya upplevelser skapas ständigt genom besökarnas aktivitet och kreativitet. Målgruppen är främst barn och barnfamiljer, men alla generationer skall känna sig lockade av att stanna till ett slag. Kanske kommer mor- och farföräldrar i sällskap med sina barnbarn för att berätta gamla Karlstadsanekdoter med trädgårdens innehåll som stöd.

Inriktningen mot värmländsk kultur och natur förstärker de uppsatta målen för parkens framtid. Tyngdpunkten är lagd på kultur eftersom parken redan har flera målpunkter för barn med naturtema. "Timmerflottning" och "slom" utgör ett par exempel på kopplingen till värmländsk historia. Ett annat är "Hybelejens kvarn". Små skyltar skulle kunna beskriva anekdoterna för den nyfikne oinvigde. Kopplingen mellan de mer "kultiverade" tematrädgårdarna och naturen är viktig och detta förstärks t ex genom den nya gångvägen från lektorget, förbi lekskogen mot Värmlands naturum och gammelskogen.

Flexibilitet är ett nyckelord. Under årens lopp förändras behov, trender, ekonomi etc. För att göra trädgården långsiktigt hållbar och attraktiv måste den vara möjlig att förändra över tiden. Trädgårdens fasta yttre ram kan efterhand fyllas med olika innehåll, likt en bygglåda där innehållet succesivt byts ut, kompletteras och flyttas om. De många olika delarna underlättar den etappvisa utbyggnaden.

Övergripande struktur och relation till övriga Mariebergsskogen

I centralaxeln från huvudentrén ligger samlingsplatsen för hela lekträdgården. Här finns dammen med sin fontän och runt denna ligger ytan för skridskobanan som sommartid möbleras med soffor och blomsterurnor. Denna runda yta omges av de häckomslutna tematrädgårdarna och det inbjudande Lektorget som sammanbinder entrén, lekträdgården och de mer höglänta delarna av parken. När man kommer som besökare och går den breda vägen mellan huvudentrén och Lektorget har man Mariebergsskogens nya skulptur i blickfånget - i sig ett fint exempel på mötet mellan natur och kultur. En terräng-anpassad slinga utgör alternativ väg upp till trappan och dess utsikt planen mellan Holken och Friluftsteatern. Härifrån förstärker en ny öppnare trappa kopplingen vidare uppåt i parken. Gångvägen runt trapporna har givits handikappanpassad lutning hela sträckan. I trappan är det skönt att slå sig ner i solen och blicka ut över de lägre delarna. Här i trappan har den blå tråden "Klarälven" i miniatyr sin källa. Den kopplar ihop den utvidgade "Soltrappan" med parkens nedre delar.

För att lämna plats för lekträdgården flyttas beachvolley- och streetbasketplanerna närmre stranden söder om torgytan vid kiosken och toaletterna. De västra bangolfbanorna flyttas söderut för att ge tillräckligt med utrymme för tematrädgårdarna och skridskobanan. Att bangolfsplanerna är en del av lekträdgården markeras genom en likadan klippt häck som också hjälper till att ge en välbehövlig rumskänsla. Boulebanorna får ett bra läge vid en öppen plats med skyddande träd och häck i ryggen. Här finns det möjlighet att slå sig ner och vila mellan matcherna och gott om utrymme för publik, både i sol och skugga.

Med den nya gångvägen från den runda platsen runt dammen, genom en välkomnande port som bildas mellan lusthusen i Litteratur- och Konstträdgården, förbi Lekskogen och vidare har det blivit lättare att hitta till Naturum inne i gammelskogen och vägen både blir och upplevs som genare än idag. Någon form av Värmlands Naturum-portaler förtydligar stråket ytterligare.

Tematrädgårdarna och lusthusen

De tre tematrädgårdarnas yttre form med gångar mellan respektive del och ,med en central damm i gångarnas skärningspunkt känns igen från den gamla trädgårdskonsten. De omgärdas även på klassiskt trädgårdsvis av klippta häckar. Tematrädgårdarna kan förändras över tiden, men till en början föreslås konst, litteratur och musik som ledord. Trots sin gemensamma yttre form har de varierande innehåll och utformning, med den gemensamma nämnaren trädgård. Vackra växter med årstidsvariationer, olika bladformer, blomfärger, fröställningar, frukter etc lockar besökaren. Trädgårdarna skall vara enkla att sköta och inte kräva allt för stora arbetsinsatser.

I trädgårdarna finns möjlighet att aktivera sig på olika sätt med anknytning till temat. Till varje delträdgård hör ett lusthus i trä. Dessa ges en enkel och modern utformning och är ett av 2000-talets arkitektoniska bidrag till parken. Väggen är luftiga och släpper in parkens och trädgårdens intryck. Lusthuset annonserar lekträdgården och utgör samlingspunkt t ex vid den besökande klassens pick-nick. De bidrar med tak över huvudet och visst vindskydd när

väderleken är bister. På så sätt blir trädgårdarna mer användbara året runt. Vintertid ger de en skyddad plats för skridsko-ombyte.

Konsträdgården

I konsträdgården har buskar, perenner, lökar och sommarblommor komponerats ihop till en stor färgcirkel. Under hela växtsäsongen dyker nya växter upp och kompletterar färgskalan. Ett litet rum bildas under trädet mitt i cirkeln och på gångar kan man springa runt och leka tittut. Det finns en plats där barnen kan bygga skulpturer av stora klossar - på vintern plats för exempelvis snöskulpturer. Genom ett släpp i häcken kan extra snölass fraktas hit då väderleken tillåter. Vidare finns en stor sandlåda fylld med hinkar och spadar där bara fantasin sätter begränsning i skapandet av sandslottsarkitektur. Lekredskap i form av Kalejdoskop och färgglada stenar att hoppa mellan förstärker upplevelsen.

Litteraturträdgården

I litteraturträdgården växer kunskapens träd, äpple, i en matta av gräs och vårlökar. I den stora sagobersån kan man få höra sagor berättas – eller själv berätta sin alldeles egen saga. T ex kan författare bjudas in för högläsningstunder. På en vindlande gång bakom bersån tar man sig till de enkla tunna glasmontrar som finns uppställda i trädgården likt bladen i en bok. Bladen i montrarna kan på ett enkelt sätt bytas ut och nästa gång man kommer på besök kan en ny saga finnas att läsa i trädgården. Under sensommaren avnjuts trädgårdens äpplen.

Musikträdgården

Musikträdgården är ljudens trädgård. Ovala rum av pil rymmer robusta instrument av trä, sten och metall på vilka man kan testa olika ljud och klanger. Ett exempel kan vara en en ställning med mängder av trianglar. Även rummen i sig själva skapar ljud. Pilen susar i vinden och inne i rummen krasar grus under fötterna. Eftersom väggarna till pilerummen är tillräckligt höga för att man inte skall kunna se in väcks nyfikenheten och upptäckarlustan när man springer runt på de små gångarna. Vad är det som låter? Varifrån kommer det där speciella ljudet?

Klarälven

Från den övre delen av soltrappan och vidare ner flyter den blå tråden, Klarälven, som symboliserar kopplingen till Värmland och binder samman de olika nivåerna. Längs älven samlas några nedslag i Karlstads historia, som t ex timmerflottning och slomfiske, som barnen på ett lekfullt sätt kan ta del av. En vattentrappa i nedre delen av slänten är spännande att leka i. Sista sträckan mot fontändammen kan barnen själva fylla på älven med en gammaldags handpump.

Lekskogen

Den södra delen av lekträdgården, Lekskogen, består av lövdungar med slingrande stigar och öppnare platser med mer naturinspirerad, fysisk lek som hinderbana, Hybelejens kvarn i form av ett klättertorn och en labyrint. I mörkaste skogen hittar vi illusionsspeglar, Frödings bergtroll och

skogsfrua som står i brynet och spanar. De gamla anekdoterna finns att läsa på skyltar. Kanske kan farmor eller mormor berätta sägnerna bättre. Varje år kan pappersflygplanstävling ordnas från kvarnen till minne av Hybelejen. På andra sidan vägen till Naturum finns platsen med de flyttade lekredskapen. I gräset intill finns barnens lökrabatt. Förskoleklasser kan bjudas in för att hjälpa till att komponera och plantera. På våren vallfärdar barnen dit tillsammans med sina föräldrar för att beundra sitt gemensamma verk. På sommaren klipps gräset som vanligt och gör det hela lättskött.. Gångvägar ges mått och beläggning som tar hänsyn till handikapp.

Stigen leder vidare söderut till grillplatsen där det finns en lägereld runt vilken man kan grilla, spela och sjunga. Grillplatsen är placerad för att även locka besökare från naturum. På vintern kan det finnas förberett med ved för att man lätt skall kunna grilla sin medhavda korb och pinnbröd. Det kan även vara ett skönt ställe att värma sig på efter skridskoturen..

Tanken med Lekträdgården är att skapa inspiration till - och möjligheter för - lek under hela året. Tillgängligheten är viktig för att alla skall kunna delta. Exempel på detta är att gångvägar är tillräckligt breda och har ett tillräckligt hårt ytmaterial för att man enkelt kunna ta sig fram i t ex rullstol. Formen med ett stort trädgårdsinslag skapar förändring, dels över året genom årstidernas växlingar, men också från år till år genom växtmaterialets tillväxt och utveckling. De rymliga lusthusen, numera av enkel träkonstruktion, har ett luftigt men tätt tak så att de alltid erbjuder en regnskyddad plats även för den större gruppen som tagit med sig matsäck. Häckarna ger också skydd och lä. Detta är särskilt viktigt under kallare årstider för barn som inte kan röra på sig så mycket. Spännande ljussättning hjälper till att förstärka intrycken av lekträdgårdens olika delar under året.

De flesta lekattraktionerna fungerar förstås året runt såsom musikträdgårdens robusta instrument, konstträdgårdens kalejdoskop, Litteraturträdgårdens sagosidor, hinderbanan, "Hybelejens kvarn" osv. Men förutom detta har varje årstid sina speciella höjdpunkter. På våren blommar alla lökar och trädens och buskarnas nyutslagna knoppar sprider sin skira grönska. Vattnet i "Klarälven" slås på och framåt sommaren blir det skönt att kunna svalka fötterna i vatten av olika slag efter mycket spring och lek. Sommarblommor och perenner tävlar om uppmärksamheten i konstträdgårdens rabatter och bären mognar i litteraturträdgården. Senare mognar även frukten här och hela lekträdgården blir full av höstens färgglada löv. När dessa senare faller av framåt vintern träder istället spännande grenverk och rimfrostiga fröställningar fram. Är väderleken den rätta ersätts klossar och sand i konstträdgården med snö och is som konstnärsmaterial. Det är också nu den konstfrusna skridskobanan når sin höjdpunkt, även om mildvädret skulle vägra släppa taget. Förutom glädjefyllt åkning ger skridskobanan en estetisk upplevelse med sin ram av vinteryllene avenbokshäckar och med Mariebergsskogens stora julgran som har sin naturliga plats centralt i den tömda dammen. Musik och brinnande facklor runtom förstärker upplevelsen.